

www.nfunorge.org
Youngstorget 2B, 0181 Oslo
Postboks 8954, Youngstorget,
0028 Oslo
Telefon: 22 39 60 50
Telefaks: 22 39 60 60
E-post: post@nfunorge.org
[www-facebook.com/NFUnorge](https://www.facebook.com/NFUnorge)

Kultur- og
likestillingsdepartementet

Oslo, 3. juni 2024

Høringssvar – Utredning om inkorporering av FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) i norsk lov

Det vises til høringsbrev fra Kultur- og likestillingsdepartementet om utredning om inkorporering av FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) i norsk lov.

Norsk Forbund for Utviklingshemmede (NFU) er en menneskerettighetsorganisasjon som både arbeider for full deltakelse og likestilling, og mot diskriminering. NFU skal ivareta interessene til mennesker med utviklingshemming og deres familier ovenfor sentrale, regionale og lokale myndigheter. NFU har rundt 8300 betalende medlemmer.

For NFU er det viktigste i denne sammenheng:

- **At CRPD inkorporeres i menneskerettsloven**
- **At tolkningserklæringene ikke presiseres i inkorporeringsloven**

I det følgende vil vi først redegjøre for vårt overordnede syn på spørsmålet om inkorporering, før vi går inn på områdene departementet har bedt om særlig innspill på.

1. Inkorporering i menneskerettsloven

Det er NFUs klare og overordnede syn at CRPD må inkorporeres i menneskerettsloven. Dette er noe som vi, i fellesskap med det store flertallet av organisasjoner av funksjonshemmede, har jobbet for i mange år. I dag er CRPD den eneste av FNs kjernekonvensjoner som omhandler minoritetsgrupper som Norge har ratifisert, men ikke tatt inn i norsk lov. Dette mener vi sender uheldige signaler om at våre medlemmers menneskerettigheter ikke er like mye verdt som andres.

Videre mener vi det vil sende uheldige signaler dersom ikke også CRPD, som FNs barnekonvensjon og FNs kvinnekonvensjon, inkorporeres i menneskerettsloven.

Vi er derfor svært glade for at utvalgets flertall foreslår at CRPD inkorporeres i menneskerettsloven. Flertallet viser til at hovedargumentet for inkorporering i menneskerettsloven er «den signalverdien om politisk og rettslig status for konvensjonen som dette vil gi». NFU støtter dette synspunktet fullt ut.

Utvalgets flertall skriver at de anser det som naturlig at FNs kjernekonvensjoner behandles likt i norsk rett. Videre mener flertallet at det er vanskelig å begrunne manglende inkorporering av CRPD i menneskerettsloven, sett hen til begrunnelsene som ble gitt for å inkorporere FNs barnekonvensjon og FNs kvinnekonvensjon. NFU er enige i dette.

2. Norges tolkningserklæringer til konvensjonens artikkel 12, 14 og 15

NFU mener, slik flertallet konkluderer, at tolkningserklæringene ikke skal presiseres i inkorporeringsloven. Flertallet mener dette ikke er nødvendig, og NFU støtter dette standpunktet. I tillegg mener vi det ikke er ønskelig, all den tid det er uenighet om tolkningserklæringene. Flertallet viser til at det kan være «en fare for at en slik tilføyelse kan virke dempende på anstrengelsene for å innføre virkemidler som reduserer behovet for slike tiltak som erklæringene gjelder». NFU støtter dette og mener at det ikke skal inntas en slik presisering i inkorporeringsloven.

3. Konsekvenser av inkorporasjon for kommunesektoren

Under henvisning til utredningens del 1 kapittel 9 og 14, ber departementet om innspill om mulige konsekvenser av inkorporasjon av konvensjonen for kommunesektoren.

Som ratifisert konvensjon er CPRD allerede i dag fullt ut folkerettslig bindende for norske myndigheter. Etter Grunnloven § 92 har kommunene allerede i dag et selvstendig ansvar for å respektere og sikre menneskerettighetene.

Utvalgets flertall konkluderer med at inkorporering ikke vil innebære nye rettslige begrensninger i kommunenes skjønnsutøvelse. Siden presumsjonsprinsippet gjelder også for kommunene, viser flertallet til at det kommunale selvstyret allerede i dag begrenses av CRPD i den forstand at kommunene er forpliktet til å trekke CRPD inn som en rettskilde ved tolkningen av norsk rett og anvende presumsjonsprinsippet i relevant forvaltningspraksis.

NFU er enig med flertallet i det ovennevnte og det er vårt syn at inkorporasjon i menneskerettsloven vil ha begrensede konsekvenser for kommunesektoren. Vi vil herunder presisere at de rettsområdene hvor CRPDs betydning er mer omdiskutert, ikke er av betydning for kommunene. Verken lovgivning knyttet til vergemål, abort, sterilisering eller passloven er noe som kommunene har ansvar for. De lovene som vil kunne kreve endring ved inkorporering av CRPD, er følgelig ikke noe som har betydning for kommunene.

CRPD vil ikke gi nye lovfestede rettigheter til funksjonshemmede, men forhåpning svis bidra til kommunal praksis mer i tråd med allerede lovfestede rettigheter.

Vi vil også ta med at vi reagerer på KS sitt høringssvar, side 4 første avsnitt, hvor de uttaler at alle i hovedsak skal ha rett til å velge bosted, med unntak av personer med utviklingshemming. De skal i hovedsak bo samlokalisert og der kommunen bestemmer at de skal bo. NFU mener dette er en klart diskriminerende holdning fra KS sin side. De peker ut en gruppe i befolkningen som skal nektes retten til å selv kunne bestemme hvor de ønsker å bo.

4. Lovgivning som bør avklares før en eventuell inkorporasjon

4.1 Vedrørende «helse- og velferdslovgivning»

Innledningsvis her vil vi bemerke at departementet i høringsbrevet har bedt om innspill til «helse- og velferdslovgivning» som bør avklares før en eventuell inkorporasjon og vist til utredningens del 1 kapittel 8, 10 og 14. Vi vil komme med en innvending mot KUDs forståelse av våre mest grunnleggende sivile menneskerettigheter. Vi vil presisere at rettighetene etter CRPD artiklene 12, 14, 17, 22, 23, ikke er ØSK rettigheter som man gradvis kan innfri, men derimot SP-rettigheter som alle mennesker er født med og som ikke kan tas fra oss eller innskrenkes uten saklig grunn, dvs. uten noen form for diskriminering, jf. SP art 2, her: på grunnlag av funksjonsevne.

4.2 Lovendringer.

I all hovedsak deler vi flertallets syn på at lovendringer ikke MÅ skje før inkorporering i Menneskerettsloven, men det betyr ikke at det ikke haster med noen lovendringer. Dette gjelder lovverk som ikke beskytter funksjonshemmede mot maktmisbruk og alvorlige inngrep og krenkelser av borgeres integritet, særlig hvis det er inngrep som er irreversible. Vi tenker her på abortloven og steriliseringsloven som åpner for at verger kan, uten samtykke fra den det gjelder, søke om denne type inngrep.

Videre mener vi passloven må endres med en gang. En lovendring kan ta en viss tid og dette må bøtes på ved at det umiddelbart sendes ut retningslinjer til alle politidistrikt om at passlovens § 4 annet ledd, og § 5 tredje ledd bokstav d) ikke skal komme til anvendelse.

Med vennlig hilsen

Norsk Forbund for Utviklingshemmede

Hedvig Ekberg
generalsekretær

Tom Tvedt
forbundsleder